

Hak ve bâtil üzerine

Abdullah Bey: “Hak ne demektir? Batıl ne demektir? Hak ile bâtili nasıl bilip ayırt edeceğiz? Bâtila gidenler de hak diye gidiyorlar. Bu durumda hakkı nasıl gösterip ispat edeceğiz?”

Hak, Allah’ın kitabında emir ve tasvip buyurduğu, ölçüsünü, boyutlarını ve sınırlarını yine bizzat vahiyle çizdiği, devamında cenneti vaad ettiği esenlik ve insanlık yoludur. Bâtil ise, Allah’ın kitâbında uyardığı ve nehyettiği aykırı ve tutarsız yolların tamamıdır. Bâtil yolların kalıcılığı ve yaşanması hususunda şeytanın bir hayli çaba ve gayretleri var. Hak yolda ise, Allah muîn ve yardımcıdır.

Hak ile bâtili ayırt etmek için Allah’ın kitabına ve Resûlullah Aleyhissalâtü Vesselâm’ın sünnetine itimad etmeliyiz. Başka bir mihenk ve ölçü aramamalıyız. Bilmeliyiz, itimad etmeliyiz ve inanmalıyız ki, Allah’ın kitabına ve Resûlullah Aleyhissalâtü Vesselâm’ın sünnetine aykırı olan her görüş, düşünce, yol, tarz, biçim ve şekil bâtildir. Kitabullahta ve Resûlullah Aleyhissalâtü Vesselâm’ın sünnetinde tasvip gören her yol, görüş, düşünce, tarz ve biçimse haktır, hakikattir, güzeldir, doğrudur, güvenlidir, selâmetlidir, emîndir. Nitekim Peygamber Efendimiz Aleyhissalâtü Vesselâm: “Size iki şey bırakıyorum. Bunlara tutunursanız dalâlete ve bâtila girmezsiniz. Bunlar: Allah’ın Kitabı ve Resûlullah’ın (asm) sünnetidir” buyurmuştur.

Esâsen, Allah Teâlâ’nın isimlerinden birisidir “Hak” 1. Hak ismi, Cenâb-ı Hakk’ın Kur’ân’da Kendi Zât-ı Akdes’i için zikrettiği esmâdandır. Cenâb-ı Hak şöyle buyurur: “Sonra Hak ve Mevlâ’ları olan Allah’a döndürülürler. Dikkat edin; hüküm O’nundur. Ve O, hesap görenlerin en sür’atlisidir”2 Bir diğer âyette Cenâb-ı Hak; “İşte Hak olan Rabb’iniz Allah budur! Hakk’ın dışında ancak dalâlet vardır! O halde (dalâlete) nasıl döndürülüyorsunuz?”3 buyurmaktadır.

Binâenaleyh, Cenâb-ı Hakk’ın zâtı hak, mevcûdiyeti hak, vahdâniyeti hak, isimleri ve sıfatları hak, vahyi, kelâmı ve emri hâlis hak ve hakîkattir. Cenâb-ı Hakk’ın ulûhiyeti haktır ve gerçektir; Varlığı Kendi’nden ve zorunludur; Zâtı hakîkî mevcuttur. Cenâb-ı Hak hakkı emreder, hakkı ister, haktan râzı olur, haksızlığı nehyeder. Hakkı inkâr

etmek küfrândır, butlândır, dalâlettir, zulmettir, vahâmettir, hasârettir.

Hak ismi gereğince insanın hiçbir amelinin boşa gitmeyeceğini beyan eden⁴ Bedüzzaman Hazretleri, yapılan iyiliklerin, ibâdetlerin ve hizmetlerin mükâfâtının da, işlenen kötülüklerin cezâsının da muhakkak görüleceğini kaydeder. Bedüzzaman Hazretlerine göre, Hak ismi tek başına Haşrin vukûuna delil olan isimlerdendir. Zîrâ hâdiselere dikkatle bakılsa görülecektir ki: Şu dünyada hiç kimse ve hiçbir canlı yaratılış bakımından haksızlığa uğratılmamakta; her canlıya ve herkese, hayatı ile birlikte sahip olduğu bütün haklar kâmilten verilmektedir.⁵ İnsanın ebede uzanan istek ve ihtiyaçlarının giderilmesi, yaptığı hizmet ve ibâdetlerin mükâfâtının verilmesi, hatâlarının ya affa uğraması, yahut hesabının sorulması, zulümlerinden ve haksızlıklarından dolayı muâheze edilmesi, mâsum veya mazlûm olduğunda hakkının zâlimlerden alınması, hayır ve hasenât adına kimin ne ameli varsaâ€“az/çok—hepsinin sevâbının eksiksiz verilmesi İsm-i Hakk'ın gereğidir. 6

Saîd Nursî Hazretlerine göre insan, Kur'ân'ın verdiği bütün haberlere “hak” nazarıyla bakmalı ve inanmalıdır. Bu çerçeveden meselâ, öldükten sonra dirilmek, haşir, şefaât, Cennet, Cehennem ve ebedî hayatla ilgili haberler Kur'ân'a dayandığından, “hak”tır. İnsan, bunların vâki olacağını fıtraten de hissedebilir. Çünkü fânî ve geçici bir hayat, en büyük saltanat da olsa, insanı aslâ doyurmamaktadır. Öyle ki, yüksek bir saltanat içinde, fakat sonu hiçlikle ve yoklukla biten bir milyon senelik bir “fânî ömür”, insan hayâlini tatmin etmekten uzaktır. İnsan fıtrati “hiçliğe, sırf ademe ve yokluğa” aslâ râzı olmamaktadır. Başka bir ifâdeyle, en büyük fânî, insanın en küçük duygusunu tatmin etmemektedir. Öyleyse, insanın sırf ebede uzanan duyguları, âhiret hayatının “hak” olduğunu açık bir dil ile haber vermektedir. Hak ismiyle yakînen anlıyoruz ki, bu dünya insana bir misâfirhane ve âhireti için bir bekleme salonundan ibârettir. Âhiret hayatı gelecektir. İnsan ebede gidecektir.⁷

Fâtır-ı Hakîm'in, bizâtihi “Hak” olduğundan mahlûkâtın hiçbir hukûkunu zâyi etmediğini ve etmeyeceğini vurgulayan Bedüzzaman Hazretleri, ölmüş yeryüzünü gözümüz önünde yüz binler defa ihyâ eden Cenâb-ı Hakk'ın; ölmüş insanı da vaad ettiği gibi ihyâ edeceğinin ve insana yepyeni bir hayat ihsân edeceğinin, yalnız “Hak” isminden anlaşılabilceğini kaydeder.⁸

Dipnotlar:

1) Tirmizî, Daavât, 86;

2) En'am Sûresi, 6/62;

3) Yûnus Sûresi, 10/32;

4) Mektûbât, s. 222;

5) Sözlür, s. 586;

6) Şuâlar, s. 199;

7) Sözlür, s. 84;

8) Sözlür, s. 381.